

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2014 m. vasario 5 d.
(OR. en)

6113/14
ADD 28

JAI 61
GENVAL 6

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

---

nuo:	Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU
gavimo data:	2014 m. vasario 3 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Uwe CORSEPIUSUI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2014) 38 final Annex 28
Dalykas:	ES kovos su korupcija ataskaitos PRIEDAS. JUNG TINĖ KARALYSTĖ

Delegacijoms pridedamas Komisijos dokumentas COM(2014) 38 final Annex 28.

Priedama: COM(2014) 38 final Annex 28

Bruselis, 2014 02 03
COM(2014) 38 final

ANNEX 28

PRIEDAS

JUNGTINĖ KARALYSTĖ

prie

ES kovos su korupcija ataskaitos

JUNGTINĖ KARALYSTĖ

1. ĮVADAS. PAGRINDINIAI BRUOŽAI IR APLINKYBĖS

Kovos su korupcija sistema

Strateginis požiūris. Nors vyriausybė dėjo pastangų korupcijai kontroliuoti, centralizuotos strategijos sukurti nepavyko. Vis dėlto kovos su korupcija įstatymai Jungtinėje Karalystėje taikomi jau nuo XIX a. Kovos su korupcija viešajame sektoriuje planai dažnai būna ne išsamios programos, bet bendro pobūdžio ketinimų pareiškimai. Valstybės tarnybos valdymo kodekse (angl. *Civil Service Management Code*) nurodomi galimi korupcijos rizikos mažinimo būdai¹. 2013 m. vasario mėn. Vyriausybė bendrais bruožais pristatė politikos priemonės, kuriomis siekiama viešąsias paslaugas padaryti paprastesnes, aiškesnes ir spartesnes, visų pirma siekiant viešųjų paslaugų veiksmingumo, skaidrumo ir atskaitomybės².

Teisinė sistema. 2010 m. priimtas Kyšininkavimo įstatymas (angl. *Bribery Act*) laikomas itin griežtu, nes jo nuostatos yra griežtesnės už EBPO Kovos su kyšininkavimo konvencijoje išdėstytus reikalavimus³. Jungtinėje Karalystėje baudžiamosios teisės srityje senaties terminai netaikomi, todėl Parlamento nariai, teisėjai ar prokurorai baudžiamosiose bylose imuniteto neturi. Pagal 2010 m. Kyšininkavimo įstatymo, 2006 m. Kovos su sukčiavimu įstatymo nuostatas dėl korupcijos, taip pat tokių pažeidimų kaip trukdymas vykdyti teisingumą ir netinkamas elgesys einant valstybines pareigas atveju tam, kad būtų paskelbti apkaltinamieji nuosprendžiai ir pritaikytos sankcijos, taikomi skirtingi reikalavimai⁴. Tokia teisinė sistema leidžia niuansuotai nukreipti baudžiamąjį persekiojimą ir nuodugnai apsvarstyti, kokios bausmės turėtų būti skiriamos už skirtingo pobūdžio korupcines nusikalstamas veikas. Tačiau dėl to nelengva nustatyti, ar tam tikri veiksmai yra draudžiami, ir kokios yra galimos jų pasekmės. Pavyzdžiui, netinkamas elgesys einant valstybines pareigas, dažnai minimas vykdant baudžiamąjį persekiojimą už korupcines nusikalstamas veikas, teisės požiūriu gali būti interpretuojamas labai plačiai, o valstybės pareigūnai neturi aiškių gairių, koks elgesys laikomas korumpuotu, o koks – tinkamu⁵. Dėl tokios teisinės sistemos keblu rinkti duomenis apie korupciją, pavyzdžiui, apie apkaltinamųjų nuosprendžių skaičių; dėl šios priežasties Jungtinėje Karalystėje trūksta informacijos apie korupcijos riziką⁶.

Institucinė sistema. Viešo gyvenimo standartų komitetas (angl. *Committee on Standards in Public Life*), už standartus atsakingas Parlamento atstovas, patarėjas tarnybinių interesų klausimais ir Verslo paskyrimų patariamasis komitetas (angl. *Advisory Committee on Business Appointments*) veiksmingai bendradarbiauja⁷. Vyriausybės kanceliarijoje yra įsikūrusi organizacija *International Anti-corruption Champion*, kuri koordinuoja valstybinių tarnybų veiklą. Piliečiams suteikta didelė, kartais tiesiog gluminanti įvairovė kanalų, per kuriuos jie gali pranešti apie įtarimus korupcija,

1 <http://www.civilservice.gov.uk/about/resources/civil-service-management-code>.

2 <https://www.gov.uk/government/policies/transforming-government-services-to-make-them-more-efficient-and-effective-for-users>.

3 <http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/anti-briberyconvention/41515077.pdf>.

4 Kovos su sukčiavimu įstatymas, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/35/contents>; Kyšininkavimo įstatymas, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/23/contents>.

5 Nusikalstama veika įvykdoma tada, kai valstybės pareigūnas sąmoningai nevykdo savo pareigų ir (arba) sąmoningai elgiasi netinkamai ir taip be pateisinamos priežasties ar pagrindimo piktnaudžiauja visuomenės pasitikėjimu pareigas einančiu asmeniu. „Kad atitiktų nustatytus reikalavimus, veika turi būti įvykdyta be priežasties ar pagrindimo; tai yra papildoma sąlyga, tačiau ji nebuvo išsamiai apsvarstyta (*Attorney General's Reference No. 3 of 2003* [2004] EWCA Crim 868, §60).

6 Geresnę duomenų rinkimo kokybę ir jų prieinamumą galėtų pagerinti 2013 m. įsteigta Nacionalinė nusikaltimų tyrimo agentūra (angl. *National Criminal Agency*).

7 Žr. <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201012/cmselect/cmpublicadm/c1762-i/c176201.htm>, Q79.

tarp jų – Stambaus sukčiavimo biuro (angl. *Serious Fraud Office*, SFO) saugi internetinė platforma⁸, policijos centrinis ryšių dėl sukčiavimo punktas⁹, atitinkamų sektorių (pavyzdžiui, sveikatos priežiūros¹⁰, mokesčių ir muitinės¹¹) pranešimų mechanizmai, taip pat atitinkami mechanizmai vietos lygiu¹². Vis dėlto valdžios institucijos vis dar neįdėjo sisteminių pastangų, kad būtų supaprastinta pranešimų apie korupciją kanalų sistema ir padidintas visuomenės informuotumas apie juos.

Apklaustos

Nuomonių tyrimai. 2013 m. atlikto specialiojo „Eurobarometro“ korupcijos tyrimo duomenimis, 64 proc. respondentų korupciją laiko plačiai paplitusia problema Jungtinėje Karalystėje (ES vidurkis – 76 proc.), o 16 proc. teigia, kad korupcija turi įtakos jų kasdieniam gyvenimui (ES vidurkis – 26 proc.). Be to, 63 proc. respondentų teigia, kad baudžiamasis persekiojimas už didelio masto korupcijos atvejus yra nepakankamas (ES vidurkis – 73 proc.)¹³.

Korupcijos patirtis. Jungtinėje Karalystėje yra mažiausia respondentų, teigusių, kad per pastaruosius 12 mėn. jų buvo paprašyta kyšio arba iš jų jo buvo tikimasi (0 proc.), ar kad jie pažįsta kyšius ėmusių žmonių (7 proc.).

Verslo tyrimai. 2013 m. atlikto „Eurobarometro“ verslo tyrimo duomenimis¹⁴, 15 proc. verslininkų (ES vidurkis – 43 proc.) nurodo, kad užsiimant verslu Jungtinėje Karalystėje korupcija kelia problemų, o 46 proc. mano, kad korupcija šalyje yra plačiai paplitusi (ES vidurkis – 75 proc.).

Kontekstas

Teisėsauga ir teisminės institucijos. Atsižvelgiant į Jungtinių Tautų konvencijoje prieš korupciją (UNCAC)¹⁵ nustatytus tikslus, 2013 m. Jungtinės Karalystės teisėsaugos mechanizmai laikomi adekvaciais ir tam tikra prasme – pavyzdiniais. Generalinis prokuroras prižiūri Karališkosios prokuratūros ir Stambaus sukčiavimo biuro veiklą. SFO yra pagrindinė tarnyba, atsakinga už korupcijos užsienyje bylų tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą. Kitos nacionalinės, regioninės ir vietos valdžios institucijos (įskaitant Londono policiją, Londono Sičio policiją ir kitas), priklausomai nuo situacijos ar vietos, yra kompetentingos spręsti su korupcinėmis nusikalstamomis veikomis susijusius klausimus. Kadangi korupcijos klausimus sprendžia įvairios institucijos ir jų kompetencijos persidengia, jos turi glaudžiai bendradarbiauti. 2013 m. spalio mėn., norint kovą su nusikalstamumu koordinuoti geriau, Sunkių organizuotų nusikaltimų tyrimo agentūrą (angl. *Serious Organised Crime Agency*, SOCA) pakeitė nauja Nacionalinė nusikaltimų tyrimo agentūra (angl. *National Crime Agency*, NCA)¹⁶. Nacionalinėje nusikaltimų tyrimo agentūroje yra kovos su ekonominiais nusikaltimais (įskaitant sukčiavimą, kyšininkavimą ir korupciją) padalinys, kuris atlieka strateginį ir koordinavimo vaidmenį. Remiantis Europos

8 <http://www.sfo.gov.uk/bribery--corruption/where-should-i-report-corruption.aspx>.

9 Informacija po to perduodama Nacionaliniam sukčiavimo tyrimų biurui (angl. *National Fraud Intelligence Bureau*), <http://www.actionfraud.police.uk/home>.

10 <http://www.reportnhsfraud.nhs.uk>.

11 <http://www.hmrc.gov.uk/reportingfraud/>.

12 Žr., pavyzdžiui, http://www.reigate-banstead.gov.uk/council_and_democracy/about_the_council/fraud_and_corruption/.

13 2013 m. specialioji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 397.

14 2013 m. greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 374.

15 http://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/CountryVisitFinalReports/UK_Final_country_review_report_18.3.2013.pdf.

16 https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/97823/organised-crime-strategy.pdf.

Tarybos valstybių grupės prieš korupciją (GRECO) duomenimis, teismų reputacija dėl nepriklausomumo, nešališkumo ir sąžiningumo yra neprikaištinga, įrodymų dėl netinkamos įtakos teisėjams nėra. GRECO taip pat teigiamai įvertino pastangas išsaugoti prokurorų sąžiningumą ir nešališkumą¹⁷. Vis dėlto po to, kai 2006 m. Stambaus sukčiavimo biuro vadovas priėmė sprendimą nutraukti tyrimą dėl „BAE Systems“ ir Saudo Arabijos pareigūnų korupcijos, EPBO Jungtinei Karalystei pateikė rekomendaciją padidinti šio biuro vadovo nepriklausomumą ir pažymėjo, kad generalinis prokuroras negali duoti nurodymų paskirose kyšininkavimo užsienyje bylose¹⁸.

Interesų konfliktas ir turto deklaravimas. UNCAC peržiūroje Jungtinei Karalystei rekomenduojama apsvarstyti galimybę išplėsti dabar galiojančią valstybės pareigūnų interesų ir Parlamento narių turto deklaravimo sistemą ir taip padėti identifikuoti korupcinius mokėjimus ir įrodyti jų buvimą¹⁹. Valstybės tarnybos vertybės yra išdėstytos Valstybės tarnybos kodekse, o Viešo gyvenimo standartų komitetas yra įvardijęs septynis viešojo gyvenimo principus²⁰.

Viešieji pirkimai. 2013 m. atlikto „Eurobarometro“ verslo įmonių korupcijos tyrimo duomenimis, 18 proc. įmonių, kurios per pastaruosius trejus metus dalyvavo konkursuose dėl viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo, teigė konkursų nelaimėjusios dėl korupcijos (ES vidurkis – 32 proc.). 2011 m. Nacionalinės kovos su sukčiavimu institucijos (angl. *National Fraud Authority*) sukčiavimo viešųjų pirkimų srityje ataskaitoje atskleistas sudėtingas šios problemos pobūdis ir glaustai aprašytos bylos, susijusios su karteliniiais tiekėjų susitarimais, kainų nustatymo susitarimais ir sąskaitų klastojimu²¹. Ataskaitoje rekomenduojama daugiau dėmesio teikti prevencijai, centralizavimui ir skaidrumui, taip pat visuminiam požiūriui į rizikos valdymą, viešojo sektoriaus tarnautojų mokymą, duomenų analizę, skirtą įtartino elgesio nustatymui, ir tam, kad būtų įsteigta tarpžinybinė pranešimų apie sukčiavimą viešųjų pirkimų srityje tarnyba.

Informavimas apie pažeidimus. Apie galimus pažeidimus informuojantys asmenys saugomi pagal Viešojo intereso atskleidimo įstatymą (angl. *Public Interest Disclosure Act*, 1998 m.), kuris taikomas ir viešojo, ir privačiojo sektoriaus darbuotojams. Įstatymu nustatytas pakopinis požiūris ir trys atskleidimo lygmenys, kai kiekvienoje pakopoje, siekiant apsaugoti pranešėją, turi būti patenkintos vis sudėtingesnės sąlygos²². Viešojo intereso atskleidimo įstatyme nustatyta, kad negalioja jokios darbuotojo ir darbdavio susitarimo nuostatos, jei jomis siekiama darbuotojui neleisti atskleisti informaciją, vadovaujantis šiuo įstatymu. Jame taip pat numatyta, kad pranešėjui apsauga neteikiama, jei jis pranešdamas įvykdo nusikalstamą veiką. Išimtis taikoma tik vadovaujantis šiuo metu Jungtinėje Karalystėje galiojančia valstybės paslapties apibrėžtimi, kai pranešimu gali būti pakenkta nacionaliniam interesui ar yra sąsaja su nacionaliniu saugumu, tarptautiniais santykiais ar kai atskleista informacija gali padėti įvykdyti nusikaltimą. Jei pranešėjas pateikė informaciją, kurios atskleidimas yra teisėtas, ir jei jam už tai keršijama, jis gali iškelti ieškinį dėl kompensacijos darbo ginčų teisme. Pagal Viešojo intereso atskleidimo įstatymą kompensuojama už atleidimą iš darbo ar bet kokią žalą ar kerštą, įskaitant moralinę žalą. Iš darbo atleisti asmenys per septynias dienas gali pateikti prašymą pritaikyti apsaugos priemonės ir išsaugoti savo darbo vietą. Nustačius, kad asmuo už tai, kad informavo apie pažeidimus, buvo neteisėtai atleistas iš darbo, jam kompensuojami visi finansiniai nuostoliai (viršutinė riba nenustatyta). Buvo atliktas nepriklausomas Viešojo intereso atskleidimo įstatymo veikimo

17 http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4%282012%292_UnitedKingdom_EN.pdf.

18 <http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/anti-briberyconvention/41515077.pdf>.

19 www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/CountryVisitFinalReports/UK_Final_country_review_report_18.3.2013.pdf

20 Žr. *Valstybės tarnybos kodeksas* (<http://resources.civilservice.gov.uk/wp-content/uploads/2011/09/civil-service-code-2010.pdf>) ir *Septyni viešojo gyvenimo principai* (http://www.public-standards.gov.uk/About/The_7_Principles.html).

21 NFA (2011) *Procurement Fraud in the Public Sector*, <http://www.homeoffice.gov.uk/publications/agencies-public-bodies/nfa/our-work/procurement-fraud-public-sector?view=Binary>.

22 www.opsi.gov.uk/acts/acts1998/ukpga_19980023_en_1.

tyrimas; rezultatai paskelbti 2013 m. lapkričio mėn., o ataskaitoje pateikta rekomendacijų dėl daugybės tolesnių patobulinimų²³. UNCAC peržiūroje pateikta rekomendacija didinti visuomenės informuotumą apie pranešėjų apsaugą ir pranešimų apie pažeidimus mechanizmus²⁴.

Lobistinės veiklos skaidrumas. Jungtinės Karalystės Viešųjų reikalų taryba skelbia savanorišką lobistų registrą²⁵. 2013 m. vyriausybė pasiūlė sukurti pagal įstatymus numatytą lobistų registrą²⁶. Ministrų tarnybos kodekse įtvirtinta nuostata, kad buvusiems ministrams dvejus metus baigus eiti ministro pareigas draudžiama užsiimti lobistine veikla vyriausybėje. Taip pat reikalaujama, kad baigus eiti ministro pareigas dvejus metus dėl bet kokių paskyrimų jie konsultuotųsi su Nepriklausomu patariamuoju verslo paskyrimų komitetu (angl. *Advisory Committee on Business Appointments*, ACOBA) ir vadovautųsi jo nuomone. Aukšto rango valstybės pareigūnai taip pat turi kreiptis į ACOBA dėl išorės paskyrimų ir lobistinės veiklos dvejus metus baigus eiti pareigas. GRECO rekomenduoja peržiūrėti Bendruomenių ir Lordų Rūmų nariams taikomus elgesio kodeksus ir patobulinti ryšius su lobistais gaires²⁷.

2. DALYKINĖS SRITYS

Kyšininkavimas užsienyje

Jungtinės Karalystės baudžiamojo persekiojimo už kyšininkavimą užsienyje rezultatai nuolat gerėjo. Tam, kad verslo atstovams padėtų prisitaikyti prie 2010 m. Kyšininkavimo įstatymo, valdžios institucijos paskelbė atitinkamas gaires. Šiuo įstatymu atsiliepta į EBPO išsakytą susirūpinimą, kad praėjus dešimtmečiui po to, kai Jungtinė Karalystė ratifikavo EBPO konvenciją²⁸, kyšininkavimo užsienyje atvejais vis dar nebuvo taikomas baudžiamasis persekiojimas. 2011 m. teismams buvo pateikti 23 ieškiniai dėl kyšininkavimo užsienyje. EBPO teigiamai įvertino Jungtinės Karalystės pastangas didinti informuotumą apie Kyšininkavimo įstatymą ir apie kyšininkavimo užsienyje nusikalstamą veiklą²⁹.

Vadovaudamasis įstatymo nuostatomis dėl ekstrateritorinės jurisdikcijos, SFO gali patraukti atsakomybėn bet kurią bendrovę ar su ja susijusį asmenį, įsikūrusius ar vykdančius veiklą Jungtinėje Karalystėje, net jei bendrovė yra įsisteigusi užsienyje. Verslo atstovams skirtose gairėse pateikta praktinių patarimų dėl atitikties bei pavyzdžių³⁰. Kaip nurodyta ir ankstesnėse EBPO rekomendacijose, gairėse aiškiai nurodoma, kad skatinamieji mokėjimai laikomi neteisėtais kyšiais, ir verslo subjektams pateikiami kriterijai, kaip atskirti svetingumą nuo paslėptų papirkimo

23 *Public Concern at Work, Report on the effectiveness of existing arrangements for workplace whistleblowing in the UK*, <http://www.pcaw.org.uk/whistleblowing-commission-public-consultation>.

24 www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/CountryVisitFinalReports/UK_Final_country_review_report_18.3.2013.pdf

25 Organizacijos *Bond Anti-Corruption Group* ataskaitoje dėl Jungtinės Karalystės atitikties UNCAC, parengtoje lygiagrečiai su Jungtinės Karalystės vyriausybės vertinimu, pateikiama rekomendacija: „Reikėtų griežčiau reguliuoti privačias konsultacines įmones ir lobistinę veiklą vyriausybėje ir Parlamente. Parlamento teisėkūros darbotvarkėje reikėtų skirti pirmenybę teisės aktams, pagal kuriuos būtų reikalaujama lobistus registruoti privaloma tvarka“.

26 Politinės ir konstitucinės reformos komitetas (angl. *Political and Constitutional Reform Committee*) išreiškė susirūpinimą dėl vyriausybės atsako į komiteto atskaitą dėl pagal įstatymus numatyto lobistų registro sukūrimo. *UK Parliament, Introducing a statutory register of lobbyists: Government Response to the Committee's Second Report of Session 2012-13 - Public Administration Committee*, <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201314/cmsselect/cmpolcon/593/59303.htm> §9-10, <http://services.parliament.uk/bills/2013-14/transparencyoflobbyingnonpartycampaigningandtradeunionadministration.html>

27 Žr. ataskaitos p. 18, §53, išn. 3.

28 EBPO Kyšininkavimo darbo grupė, 2008 m. spalio 16 d. Antrojo etapo ataskaita dėl Konvencijos taikymo kovojant užsienio valstybių pareigūnų papirkėjimu vykdant tarptautines verslo operacijas ir 1997 m. Rekomendacijos dėl kovos su kyšininkavimu vykdant tarptautines verslo operacijas.

29 <http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/UnitedKingdomphase3reportEN.pdf>.

30 <https://www.justice.gov.uk/downloads/legislation/bribery-act-2010-guidance.pdf>.

formų³¹. Komerčinės organizacijos atleidžiamos nuo baudžiamosios atsakomybės, jei gali įrodyti, kad taikė tinkamas procedūras išvengti kyšininkavimo, vadovaudamosi šešiais pagrindiniais principais: proporcingumu, įsipareigojimu aukščiausiu lygiu, rizikos vertinimu, derama patikra, komunikacija, stebėseną ir peržiūra.

Gerosios praktikos pavyzdys. Reikalavimas, kad įmonės vykdytų kyšininkavimo prevenciją

Jungtinė Karalystė, 2010 m. priėmusi Kyšininkavimo įstatymą, yra viena iš tų šalių, kuriose taikomos griežčiausios kovos su kyšininkavimu taisyklės. Šiuo įstatymu nustatoma griežta atsakomybė įmonėms, kurios su jomis susijusiems asmenims neužkerta kelio kyšininkauti įmonės vardu, kad užmegztų ar išsaugotų verslo santykius ar pranašumą. Neužkirsdamos kelio kyšininkavimui, komercinės organizacijos, jei jų darbuotojai ar kiti susiję asmenys įvykdo korupcinę nusikalstamą veiką, tampa atsakingos už nusikalstamą veiką. Komerčinės organizacijos savo gynybai gali pasitelkti faktą, kad jos yra nustačiusios tinkamas kovos su kyšininkavimu procedūras. Korupcijos įstatymas dėl itin stiprios paskatos įmonėms vykdyti kyšininkavimo prevenciją laikomas veiksminga atgrasomąja priemone; dėl jos įmonės pradėjo taikyti išsamias prevencijos procedūras. UNCAC vertintojai šią priemonę laiko gerosios praktikos, kuri galėtų būti taikoma ir kitose šalyse, pavyzdžiu³².

Be to, 2010 m. Kyšininkavimo įstatymu skatinama pranešti apie kyšininkavimą. Prie 2010 m. Kyšininkavimo įstatymo pateiktose vyriausybės gairėse pranešimus apie kyšininkavimą rekomenduojama laikyti tinkamomis kyšininkavimo prevencijos priemonėmis³³.

2013 m. Nusikaltimų ir teismų įstatymu (angl. *Crime and Courts Act*) nustatyta nauja priemonė – susitarimas dėl baudžiamojo persekiojimo atidėjimo (angl. *Deferred Prosecution Agreement*)³⁴. Pagal šį savanorišką įmonės ir prokuroro susitarimą, įmonė patraukiama atsakomybėn, tačiau atitinkamos procedūros sustabdomos. Įmonė priima sąlygas, pavyzdžiui, sutinka sumokėti piniginę baudą, atlyginti žalą, bendradarbiauti vėliau patraukiant baudžiamojon atsakomybėn atskirus asmenis. Jei sąlygų nesilaikoma, baudžiamasis persekiojimas atnaujinamas. Tikimasi, kad šią priemonę prokurorai galės pradėti taikyti nuo 2014 m. vasario mėn.³⁵

Tam tikromis aplinkybėmis SFO gali nagrinėti civilinius įsakymus dėl išieškojimo ir atsiskaitymus³⁶. Į savanoriškus pranešimus, jei jie iš tiesų išreiškia aktyvų įmonės vadybos požiūrį, atsižvelgiama, tačiau negarantuojama, kad prokuratūra nesiims veiksmų³⁷. EBPO ataskaitoje dėl Jungtinės Karalystės Konvencijos įgyvendinimo išsakoma kritika dėl civilinių įsakymų dėl išieškojimo, nes jiems taikoma mažesnė teisminė priežiūra ir jie yra ne tokie skaidrūs kaip susitarimai dėl savo kaltės pripažinimo (angl. *plea agreements*) baudžiamosiose bylose³⁸.

31 2012 m. kovo mėn. EBPO trečiojo etapo ataskaitoje pateikta rekomendacija, kad Jungtinė Karalystė aiškiau apibūdintų tai, kas, kalbant apie svetingumo ir skatinamąsias išlaidas, yra laikoma „pagrįsta ir proporcinga“ ir pateiktų nuorodas į taikomas normas.

32 www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/CountryVisitFinalReports/UK_Final_country_review_report_18.3.2013.pdf.

33 Gairės apie tai, kaip komercinės organizacijos gali užkirsti kelią kyšininkavimui: <https://www.justice.gov.uk/downloads/legislation/bribery-act-2010-guidance.pdf>.

34 <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2013/22/contents/enacted>.

35 <http://www.sfo.gov.uk/press-room/latest-press-releases/press-releases-2013/deferred-prosecution-agreements-consultation-on-draft-code-of-practice.aspx>.

36 Dokumente *Asset recovery powers for prosecutors: guidance and background note 2009* nurodoma: „Civiliniai įsakymai dėl išieškojimo yra baudžiamuoju nuosprendžiu negrindžiama turto konfiskacija, kuri sudaro sąlygas išieškoti turtą teisme nagrinėjamosje civilinėse bylose; išieškomas turtas yra arba įgytas neteisėtaiis veiksmais, arba prilyginamas taip įgytam turtui. Svarbu tai, kad teismo procesas vykdomas prieš turtą (*in rem*), o ne prieš asmenį (*in personam*)“. Žr. <https://www.gov.uk/asset-recovery-powers-for-prosecutors-guidance-and-background-note-2009>.

37 <http://www.sfo.gov.uk/bribery--corruption/corporate-self-reporting.aspx>.

38 <http://www.oecd.org/investment/briberyininternationalbusiness/anti-briberyconvention/50026751.pdf>.

Toje ataskaitoje taip pat nurodyta, kad trūksta viešos informacijos apie susitarimus, nes kai kurie jų talpina nuostatas dėl konfidencialumo, dėl to sunku nustatyti, ar pritaikytos sankcijos yra, kaip reikalaujama Konvencijoje, veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. UNCAC peržiūroje taip pat nurodoma, kad SFO svarsto galimybę pateikti daugiau išsamesnės informacijos apie civilinius atsiskaitymus, pavyzdžiui, apie tai, į kokius veiksmus atsižvelgiama apskaičiuojant sugrąžintą sumą³⁹.

EBPO pateikė rekomendaciją, kad kiekvieną kartą, kai Jungtinės Karalystės valdžios institucijų vykdymo užtikrinimo veiksmai, susiję su kyšininkavimu užsienyje, baigiami susitarimais dėl savo kaltės pripažinimo baudžiamosiose bylose, jos turėtų paviešinti kuo daugiau informacijos parodyti, kad nustatytos sankcijos yra veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. 2012 m. SFO vadovas įsipareigojo spręsti EBPO nurodytus probleminius aspektus dėl civilinių atsiskaitymų skaidrumo; vadovaudamasi įgaliojimais, suteiktais pagal teisės aktus dėl nusikalstamu būdu įgytų pajamų, SFO taiko naują politiką – informuoti apie savo motyvus, išsamiai aprašyti neteisėtą elgesį ir priimtą sprendimą⁴⁰. UNCAC peržiūroje Jungtinei Karalystei taip pat pateikiama rekomendacija apsvastyti priemones ginčų sprendimo neteismine tvarka skaidrumui ir nuspėjamumui užtikrinti⁴¹.

EBPO nuomone, vykdymo užtikrinimas labai pagerėjo, SFO paskyrus pagrindine tarnyba kyšininkavimo užsienyje bylose⁴². Tačiau EBPO išreiškė susirūpinimą dėl SFO turimų išteklių ir darbuotojų kaitos⁴³. 2014–2015 m. numatomas SFP biudžetas siekia 31,3 mln. GBP, o tai, palyginti su 2008–2009 m., yra 40 proc. mažiau. UNCAC peržiūros autoriai taip pat rekomendavo nemažinti SFO išteklių ir darbuotojų skaičiaus⁴⁴.

Kyšininkavimo užsienyje baudžiamasis persekiojimas ypatingų keblumų kelia prekybos ginklais srityje. 2006 m. SFO nutraukė tyrimą dėl gynybos srities sutarčių su Saudo Arabija ir nurodė su „nacionaliniu ir tarptautiniu saugumu“ susijusias priežastis⁴⁵. 2008 m. teismas priėmė sprendimą, kad SFO tyrimą nutraukė neteisėtai⁴⁶, tačiau pateikus apeliaciją šis sprendimas buvo panaikintas Lordų Rūmuose⁴⁷. EBPO išreiškė didelį susirūpinimą dėl tyrimo nutraukimo⁴⁸. Visai neseniai SFO pradėjo tyrimą dėl mokėjimų dviem Kaimanų salose įsisteigusioms įmonėms; šie mokėjimai buvę sandorio dėl ryšių ir stebėjimo įrangos, skirtos Saudo Arabijos nacionalinės apsaugos tarnybai, dalis.

Pirmiau nurodyti atvejai aiškiai parodo, kad Jungtinės Karalystės gynybos pramonė dėl kyšininkavimo užsienyje yra pažeidžiama. Su nacionaliniu saugumu susiję motyvai gali trukdyti vykdyti priežiūrą ir užtikrinti atskaitomybę sudarant didelės vertės sutartis, kurias tvarko nedidelės tarpininkų, prekiautojų ir pareigūnų grupės. Būtų galima siekti slaptumo užtikrinimo nacionalinio saugumo sumetimais ir atitinkamos apsaugos priemonių pusiausvyros, kad nebūtų sudaryta sąlygų slaptumu piktnaudžiauti. Šiuo tikslu gali reikėti griežčiau riboti aukštas pareigas einančių darbuotojų perėjimą iš viešojo sektoriaus į privatųjį (ir atvirkščiai); ši praktika labai paplitusi gynybos pramonėje dėl motyvų, susijusių su asmenų patikimumu.

39 www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/CountryVisitFinalReports/UK_Final_country_review_report_18.3.2013.pdf.

40 <http://www.sfo.gov.uk/about-us/our-views/director%27s-speeches/speeches-2012/6th-annual-european-forum-on-anti-corruption-on-26-june-2012.aspx> <http://www.sfo.gov.uk/bribery--corruption/corporate-self-reporting.aspx>.

41 www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/CountryVisitFinalReports/UK_Final_country_review_report_18.3.2013.pdf.

42 SFO yra viena iš tarnybų, dalyvaujančių vykdant baudžiamąjį persekiojimą dėl kyšininkavimo užsienyje.

43 <http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/UnitedKingdomphase3reportEN.pdf>.

44 www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/CountryVisitFinalReports/UK_Final_country_review_report_18.3.2013.pdf.

45 <http://www.sfo.gov.uk/press-room/press-release-archive/press-releases-2006/bae-systems-plcsaudi-arabia.aspx>.

46 [2008] EWHC 714 (Admin).

47 UKHL 60, 2008 m. liepos 30 d., <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200708/ldjudgmt/jd080730/corner.pdf>.

48 <http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/anti-briberyconvention/41515077.pdf>.

Tačiau kyšininkavimas užsienyje jokių būdu nesiriboja gynybos sektoriumi. 2011 m. vienas Jungtinės Karalystės leidejas buvo nubaustas už galimą papirkinėjimą, kad laimėtų konkursus dėl mokomosios medžiagos leidybos sutarčių sudarymo Ruandoje, Ugandoje ir Zambijoje⁴⁹. 2010 m. vienas Londone įsisteigęs draudimo brokeris buvo nubaustas kalėjimo bausme ir bauda vykdant susitarimo dėl savo kaltės pripažinimo procedūrą, po to, kai jis prisipažino neteisėtai mokėjęs Kosta Rikos pareigūnams⁵⁰. Finansinių paslaugų institucija (angl. *Financial Services Authority*, FSA) skyrė baudų kitiems draudimo brokeriams už netinkamai taikomas kovos su kyšininkavimu ir korupcija priemones ir netinkamą kontrolę⁵¹. 2013 m. Finansų priežiūros tarnyba (angl. *Financial Conduct Authority*), kad užkirstų kelią tokiems pažeidimams, paskelbė finansinių nusikaltimų vadovą, kuriame išdėstyta, kokių įstatymų nuostatų turi laikytis įmonės; į jį taip pat įtrauktas skyrius apie korupciją su gerosios ir blogosios praktikos pavyzdžiais⁵².

Politinių partijų finansavimas ir išrinktųjų pareigūnų sąžiningumas

Jungtinėje Karalystėje politinių partijų finansavimas yra ypač griežtai kontroliuojamas. 2000 m. Politinių partijų rinkimų ir referendumų įstatymu (angl. *Political Parties Elections and Referendums Act*, PPERA) reglamentuojama politinių partijų registravimo ir finansavimo tvarka⁵³. 2006 m. Rinkimų administravimo įstatymu (angl. *Electoral Administration Act*, FAA) išplėstas kontrolės mastas (tikrinamos paskolos ir kitokio pobūdžio kreditavimo priemonės), o 2009 m. Politinių partijų ir rinkimų įstatymu (angl. *Political Parties and Elections Act*, PPEA) sudarytos sąlygos tolesniems pokyčiams ir padidinta didžiausia leidžiamos ir praneštinės paramos suma⁵⁴. GRECO mano, kad apskritai Jungtinės Karalystės taikomas standartas yra „aukšto lygio“⁵⁵. Vis dėlto susirūpinimą kėlė nemažai probleminių klausimų. 2007 m. GRECO nurodė tris atskirus pranešimus iš Jungtinės Karalystės, kurie rodo „stebėtiną nuoseklumą ir tai, kaip dabartinę politinio finansavimo sistemą reikėtų vystyti toliau“⁵⁶. Diskusijose ypač dažnai iškyla klausimas dėl dovanojamų lėšų ir išlaidų ribos.

2012 m. GRECO nurodė, kad Jungtinė Karalystė laikėsi rekomendacijų dėl bendros partijų sąskaitų ir deklaracijų pateikimo formos, nustatytos tam, kad būtų užtikrintas nuoseklumas ir palyginamumas. Jungtinė Karalystė taip pat sustiprino Rinkimų komisijos (politinių partijų finansų priežiūrėtojos) funkcijas ir nustatė lankstesnes bausmes už ne tokius rimtus politinių partijų finansavimo taisyklių pažeidimus⁵⁷. Nuo šiol Komisijos alternatyvos nėra vien tik galimybė arba perduoti bylą dėl patraukimo atsakomybėn, arba nesiimti jokių veiksmų. Rinkimų komisija paskelbė rekomendacinį dokumentą apie jos naujų įgaliojimų ir sankcijų taikymą⁵⁸.

Vis dėlto Jungtinė Karalystė dar neatsižvelgė į rekomendaciją, kad renkamiems kandidatams ir trečiosioms šalims dėl paskolų būtų taikomi standartai, panašūs į politinėms partijoms taikomus

49 <http://cymraeg.sfo.gov.uk/press-room/press-release-archive/press-releases-2011/action-on-macmillan-publishers-limited.aspx>.

50 <http://www.sfo.gov.uk/press-room/press-release-archive/press-releases-2010/insurance-broker-jailed-for-bribing-costa-rican-officials.aspx>.

51 http://www.fsa.gov.uk/pubs/final/willis_ltd.pdf <http://www.fsa.gov.uk/pubs/final/aon.pdf>.

52 Financial Conduct Authority, *Financial crime: A guide for firms*, 2013 m. balandžio mėn., <http://fshandbook.info/FS/html/handbook/FC/link/PDF>.

53 <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/41/contents>.

54 <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/22/contents> <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2009/12/contents>.

55 http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3%282007%293_UnitedKingdom_Two_EN.pdf

56 Konstitucinių reikalų komiteto (angl. *Constitutional Affairs Committee*) pranešimas (2006 m. gruodžio mėn.), Viešo gyvenimo standartų komiteto (angl. the Committee of Standards in Public Life) pranešimas (CSPL, 2007 m. rugsėjo mėn.) ir Haydeno Philipso pranešimas (March 2007).

57 Be baudų, kurių dydis svyruoja nuo 200 GBP iki 20 000 GBP, Rinkimų komisija gali išduoti pranešimus dėl atitikties ir sugrąžinimo, taip pat dėl veiklos nutraukimo (kad būtų nutraukti tam tikri veiksmai), organizuoti vykdymo užtikrinimo kampanijas (jų metu partijos apie pažeidimą gali pranešti savanoriškai) ir siūlyti taisomuosius veiksmus.

58 http://www.electoralcommission.org.uk/_data/assets/pdf_file/0003/106743/Enforcement-Policy-30March11.pdf.

standartus. GRECO taip pat netenkino tai, kaip Jungtinė Karalystė reagavo į kaltinimus dėl bendro policijos nenoro imtis politinių partijų finansavimo tyrimų⁵⁹.

Jungtinės Karalystės Viešo gyvenimo standartų komitetas 2011 m. ataskaitoje šiuo klausimu aiškiai nurodė, kad politinės partijos finansavimą turėtų užsitikrinti taip, kad tai nekeltų įtarimo, kad paramos teikėjai mainais galėtų gauti paslaugų ar daryti netinkamą įtaką⁶⁰. Komitetas išreiškė susirūpinimą, kad kai kurias Jungtinės Karalystės partijas finansuoja palyginti nedidelės privačių asmenų, profesinių sąjungų ar kitų organizacijų grupės. Komitetas rekomendavo nustatyti didžiausią sumą, kurią paskiri paramos teikėjai galėtų skirti vienai partijai, apriboti partijų išlaidas ir padidinti viešąjį finansavimą, net tai yra šaltinis, dėl kurio, komiteto nuomone, nėra netinkamos įtakos rizikos. Komitetas pasiūlė nustatyti didžiausią 10 000 GBP dydžio paramos sumą ir 15 proc. sumažinti rinkimų kampanijų išlaidas.

Jungtinė Karalystė su interesų konfliktais susijusius klausimus sprendžia ne apribodama Parlamento narių veiklą, kurią jie galėtų vykdyti šalia savo parlamentinių pareigų, o plačiai taikydama pareigą atskleisti informaciją (pavyzdžiui, apie finansinius interesus), kurią visuomenė gali laisvai patikrinti⁶¹. Vis dėlto, GRECO duomenimis, riba, nuo kurios reikia pranešti apie kontroliuojamas finansines lėšas, yra palyginti aukšta – 60 000 GBP. Tas pats požiūris, pirmenybę teikiant skaidrumui, o ne apribojimams, taikomas dovanoms, tačiau riba, nuo kurios reikia pranešti, yra palyginti aukšta (1 proc. dabartinio Parlamento nario atlyginimo; 2012 m. 1 proc. buvo lygus apie 850 EUR), Parlamento nariai neturi gairių, kokias dovanas galima priimti ir kada jos gali tapti kyšio forma⁶².

Policijos ryšiai su žiniasklaida

„Levensono“ tyrimo, kuris buvo pradėtas 2011 m. reaguojant į kaltinimus dėl telefoninių pokalbių pasiklausymo, išvadose nurodyta, kad netinkami policijos ir žiniasklaidos ryšiai „buvo šis tas daugiau nei slapta veikla, apie kurią būtų žinoję tik vienas ar du asmenys“, tačiau tuo pat metu nebuvo rasta įrodymų, kad „žiniasklaidos praktikuojamas policijos pareigūnų papirkinėjimas būtų plačiai paplitusi problema“. „Levensono“ tyrimo rekomendacijose pateikiamos aiškesnės gairės ir žemas, ir aukštas pareigas einantiems policijos pareigūnams, nurodoma, koks yra priimtinas elgesys (įskaitant dėl ryšių su žiniasklaida), ir patariama buvusiems aukšto rango policijos pareigūnams 12 mėn. baigus eiti pareigas policijoje neleisti dirbti žiniasklaidoje⁶³. Įvykdžius operaciją „Elveden“, kurios eigą prižiūrėjo Nepriklausoma skundų dėl policijos veiksmų komisija (angl. *Independent Police Complaints Commission*), tyrusi žurnalistų neteisėtus mokėjimus policijos ar valstybės pareigūnams, areštuota daugiau kaip 70 žiniasklaidos atstovų ir policijos pareigūnų, įtariamų neteisėtai mokėjus ar priėmus kyšius. 2013 m. vasario mėn. Jungtinės

59 http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3%282012%297_Second_UnitedKingdom_EN.pdf.

60 *Political Party Finance, Ending the big donor culture*, žr. http://www.public-standards.org.uk/Library/13th_Report__Political_party_finance_FINAL_PDF_VERSION_18_11_11.pdf.

61 Bendruomenių ir Lordų Rūmų nariai privalo deklaruoti gautą finansinę ar nefinansinę naudą, kurią kiti asmenys pagrįstai galėtų įtarti gautą siekiant paveikti jų veiksmus, kalbas ar balsavimą Parlamente ar daryti įtaką jų kaip Parlamento narių veiksmams. Bendruomenių Rūmų narių finansinių interesų registras: <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm/cmregmem/contents1314.htm>. Lordų Rūmų narių interesų registras: <http://www.parliament.uk/mps-lords-and-offices/standards-and-interests/register-of-lords-interests/>. Be to, Nepriklausoma Parlamento standartų tarnyba internete nuolat skelbia kiekvieno Parlamento nario pateiktas išlaidų paraiškas, taip pat bendrą metinę išlaidų sumą (paraiškų, susijusių su saugumu ir pagalba neįgaliesiems, atveju skelbiamos tik suvestinės)., žr. <http://www.parliamentary-standards.org.uk/>.

62 http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4%282012%292_UnitedKingdom_EN.pdf.

63 *Executive Summary, An Inquiry into the Culture, Practices and Ethics of the Press*, §§ 85–101, (2012 m. lapkričio mėn.), <http://www.official-documents.gov.uk/document/hc1213/hc07/0779/0779.pdf>.

Karalystės vidaus reikalų ministrė, reaguodama į „Levensono“ tyrimo rekomendacijas, paskelbė priemones policijos pareigūnų sąžiningumui užtikrinti⁶⁴.

Korupcija finansų įstaigose

Dėl pastaruoju metu kilusios kontroversijos, susijusios su finansų sektoriumi, konkrečiai – su didžiaisiais bankais, kaltinamais dėl palūkanų normų manipuliavimo, susirūpinta dėl reglamentavimo ir galiojančių taisyklių vykdymo užtikrinimo. 2012 m. FSA informavo, kad investicijų bankai nesiėmė tinkamų kyšininkavimo ir korupcijos prevencijos priemonių, o aukšto rango vadovai nepakankamai išmanė atitinkamus įstatymus⁶⁵. Ataskaitoje nurodyta dar daugiau spragų, susijusių su budrumo dėl galimos korupcijos stoka⁶⁶. 2010 m. institucija padarė panašias išvadas dėl komercinės draudimo brokerių veiklos. Konstatuota, kad kovos su korupcija veiksmai valdomi prastai, o aukšto rango vadovai nepakankamai supranta riziką⁶⁷. Vienas buvęs Nigerijos gubernatorius buvo nuteistas trylika metų kalėti už tai, kad Nigerijos valstybės lėšas nukreipdavęs į Jungtinės Karalystės bankus. Nė vienas bankas dar nebuvo nubaustas už tai, kad leido vykdyti tuos pervedimus; finansų reguliavimo institucija turi sulaukti baudžiamojo proceso pabaigos.

Baudos skirtos po to, kai finansų sektoriuje kilo su korupcija susijusios kontroversijos (reikėtų paminėti ir 2005 m. LIBOR klastojimo atvejį)⁶⁸. Du Jungtinės Karalystės bankai ypač prisidėjo prie kontroversijos dėl LIBOR palūkanų normų lyginamojo indekso, kuriuo grindžiamos trilijonų svarų sterlingų vertės paskolos, hipotekos paskolos ir finansiniai sandoriai Europoje ir JAV. Abiems bankams skirtos baudos⁶⁹. 2013 m. FSA ataskaitoje dėl LIBOR palūkanų normų klastojimo padaryta išvada, kad institucija, tvarkydama susijusią informaciją, vadovavosi pernelyg ribotu požiūriu⁷⁰.

2013 m. birželio mėn. vyriausybė paskelbė apie ketinimą sukurti centrinį tikrųjų įmonių savininkų registrą (jame būtų pateikiama informacija apie įmonių savininkus ir jas kontroliuojančius asmenis). Šią informaciją turėtų saugoti įmonių registras (angl. *Companies House*), už esamų įmonių registro tvarkymą atsakinga vyriausybinių agentūra. Informacija apie tikruosius savininkus bus prieinama visuomenei. Vyriausybės manymu, ši priemonė turėtų išspręsti dabartinę aiškumo problemą, kai nežinoma, kas yra tikrasis įmonės savininkas, kas yra įmonę kontroliuojantis asmuo ir kam tenka jos uždirbtas pelnas. Taip bus sudėtingiau plauti pinigus, vengti mokesčių ir nuo jų išsisukinėti, finansuoti terorizmą, papirkinėti pareigūnus, slėpti pavogtą turtą ir išvengti finansinių sankcijų. 2011 m. trečdalis FSA tirtų bankų nesiėmė tinkamų priemonių, kad gautų informaciją apie savo klientų turto, patikrintų savo klientų nuosavybės ir kontrolės struktūrą ir atsižvelgtų į pinigų plovimo riziką politikoje dalyvaujančių klientų atveju⁷¹.

3. TOLESNI VEIKSMAI

64 Vidaus reikalų ministrės Theresa May 2013 m. vasario 12 d. kalba apie policijos pareigūnų sąžiningumą: <https://www.gov.uk/government/speeches/speech-by-the-home-secretary-on-police-integrity>.

65 <http://www.fsa.gov.uk/pubs/other/anti-bribery-investment-banks.pdf>.

66 Paminėtas ir nepakankamas FSA taisyklių dėl kyšininkavimo ir korupcijos paisymas, nepakankamas ir neišsamus rizikos vertinimas, aukšto rango pareigūnų priežiūros stoka, nepakankamas dovanų, svetingumo ir išlaidų matomumas ir stebėseną.

67 Financial Services Authority, *Anti-bribery and corruption in commercial insurance broking*, 2010 gegužės mėn., http://www.fsa.gov.uk/pubs/anti_bribery.pdf.

68 <http://www.fsa.gov.uk/library/communication/pr/2011/066.shtml>. 2012 m. kovo mėn. FSA privačiojo kapitalo bankui *Coutts* skyrė 8,75 mln. GBP baudą už tai, kad šis nesilaikė pinigų plovimo prevencijos standartų. 2013 m. gruodžio mėn. Europos Komisija skyrė baudas aštuoniems bankams (bendra baudų suma – 1,7 mlrd. EUR) už neteisėtą kartelinių susitarimų sudarymą siekiant suklastoti palūkanų normas, žr. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1208_en.htm.

69 <http://www.cftc.gov/PressRoom/PressReleases/pr6289-12>.

70 <http://www.fsa.gov.uk/static/pubs/other/ia-libor.pdf>.

71 FSA, *Banks' management of high money laundering risk situations*, 2011 m. liepos mėn., p. 2–25, http://www.fsa.gov.uk/pubs/other/aml_final_report.pdf.

Smulki korupcija Jungtinėje Karalystėje rimtų problemų nekelia. Jungtinė Karalystė dėjo pastangas, kad šalies įmonės nepapirkinėtų užsienio šalių pareigūnų; tam ji priėmė griežtus teisės aktus ir parengė išsamias gaires. Aukšti valstybės tarnybos standartai yra Jungtinės Karalystės tradicija. Tam, kad šis procesas ir toliau vyktų sėkmingai, reikia tolesnių pastangų probleminiams klausimams, susijusiems su kyšininkavimu užsienyje pažeidžiamose pramonės šakose, spręsti ir užtikrinti, kad ginčų sprendimas neteismine tvarka ir politinių partijų finansavimas būtų visiškai skaidrūs. Daugiau dėmesio taip pat reikėtų skirti išrinktų pareigūnų sąžiningumui, policijos ryšiams su žiniasklaida ir korupcijai finansinėse įstaigose.

Taip pat daugiau dėmesio reikėtų skirti šiems klausimams:

- reikia toliau taikyti prevencijos priemones, skirtas su **kyšininkavimu užsienyje** susijusioms problemoms veiksmingai spręsti, taip pat reikia parengti konkreitiems sektoriams skirtas gaires tose srityse, kuriose galima didesnė rizika (pavyzdžiui, gynybos sektoriuje). Užtikrinti, kad ginčų sprendimo neteismine tvarka atvejais būtų taikomos skaidrios ir atgrasomos sankcijos;
- priemonėms didinti **bankų** valdymo atskaitomybę, įskaitant griežtesnį vykdymo užtikrinimą, ir siekti, kad būtų viešai skelbiama informacija apie Jungtinėje Karalystėje įregistruotų įmonių **tikrųjų savininkų** tapatybę;
- reikėtų sumažinti **politinėms partijoms dovanojamų sumų** ribas, nustatyti didžiausią rinkimų kampanijų išlaidų ribą, užtikrinti aktyvią galimų pažeidimų stebėseną ir baudžiamąjį persekiojimą. Derėtų apsvarstyti galimybę dėl žemesnių ribų, nuo kurių reikia pranešti apie valdomą finansinį turtą ir užregistruoti gautas dovanas, o **Parlamento nariams** parengti aiškias gaires apie tai, kokias dovanas galima priimti. Spręsti problemas, įvardytas vykdant „Levensono“ tyrimą, dėl teisėto **žiniasklaidos ir policijos** bendradarbiavimo, pavyzdžiui, nustatyti laiką, per kurį buvę policijos pareigūnai negalėtų įsidarbinti žiniasklaidoje.